

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נמ.

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"י מהל'
מלכים הל"ט:
ב מ"י ש"ס:

א) צ"י וצ"י איתא אמר
ר"י, (ב) נ"י חסדוס חגיגה
ג. ד"ה אין מוסרין.
א) וצ"י מ. פסחים מ"ט:
ד) צ"י מ. ע"י ג.
ה) נ"ל מ. א. ס"א א"י.
ו) נ"ל ולג' נח. ח) נ"ל
מ. א. ט) ס"א נעשים.
י) ו"ע מוס' יצמות ס"א.
ד"ה ולין.

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה
מוקדשה קהלת יעקב:
דברים לג ד
ושמרתם את חקתי
ואת משפטי אשר יעשה
אתם האדם וד' ב'דמי
ויקרא יח ה
אך בשר בנפשו דמו
לא תאכלו:
בראשית ט ד
רק חזק לבלתי אכל
הדם כי הדם הוא הנפש
ולא תאכל הנפש עם
הבשר: דברים יב כג

גליון הש"ס

נמ' עובר כוכבים שעוסק
בתורה. ע"י חגיגה דף יג
ע"א מוס' ד"ה אין:

הגהות הגר"א

[א] נמ' רק חזק לבלתי
אכל הדם זה אבר מן החי
כי הדם הוא הנפש נמחק:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר
כל זמן שנפשו נדמו לא
תאכלו הבשר, בנפשו דמו
נעזר נפשו צו (בראשית ט
ד) צדוד שהוא הבשר בנפשו
דמו לא תאכלו הבשר
(לעיל טז).

והא דינין קום עשה. משפט הוא וקא חשיב: ומשני קום עשה ושא
העשה הוא. קום עשה משפט ושא ואל תעשה עול אפילו אינו מזה
לעשות משפט והוא יושב וצטל מזהר הוא שלא לעשות עול ואזהרת לא
תעשו עול (ויקרא יט) אינה קום עשה
והצטל מלא תעשה עול אלא קום
לא תשזול על כרחיך אינה אלא קום
עשה: מורשה לנו. ולא להם ואיכא
משום גזל כדמפרש: מורשה מאורסה.
אמוראי איכא דדרשי צה גזי עס
הארץ בפרק אלו עובדין בפסחים
(דף מט:): מיגול קא גזל לה. והא
קא חשיב גזל וכן נערה המאורסה
דהא ככלל גילוי עריות הוא: האדם.
ר"מ דלית ליה אמת קרוין אדם ולא
עובדי כוכבים קרוין אדם ור"ש היא
למשני אבר מן החי דשריט כדלקמן
בשבע מלות דידהו. עוסקין בהלכות
אותן שבע מלות להיות בקיאים בן:
בשר. צדוד נפשו קיימת לא תאכלו
זה אבר מן החי. ודמו לדרשא אחרינא
למשני אבר מן החי דשריט כדלקמן
בשבע מלות: כיוצא בדבר אחר אומר.
שאף ישראל הזהירו על דם מן החי
בסיני ומשום חיות. ורבי חנינא קאמר
לה: כי הדם הוא הנפש ולא תאכל
הנפש עם הבשר ו'. כלומר לא
תאכל הדם הנזכר בראש המקרא
צדוד הנפש עם הבשר: ורצון ההוא.
דמקן לאזהרת אבר מן החי לא
למסרי משום חיות סמך אלא למסר
דס הקזה שהנפש יולאה צו משום דס
הוא דסמכיה דלא תימא אזהרת דס
גזי חזקת מנכרך ומנאכך כתיב
(דברים יב) דס שחיטה הוא דהוי דס
אכל דס הקזה לא הוי דס להכי
אקשיינא לאבר מן החי מה אבר מן
החי אסור מתמת איסורו אף דס מן
החי מזהר עלה משום דס וצלצד
שיהא דס הנפש אכל דס הקזה שאין
הנפש יולאה צו אינו קרוי דס אכל
איסור חיות לא מזכר צו ולא צדוד
דס וצכריות (דף כג). מפרש איהו
דס הקזה שהנפש יולאה צו מטיפה
המשמרת ואילך משהוא מתחיל לנאח
שחור: למה לי למכבד. אבר מן החי
בסיני וצדדי נח אטו ישראל משום
דקבלו תורה ילאו מכלל מנ' הראשון
בשלמא עובדת כוכבים וגילוי עריות
בסיני למליתייהו נשנית לפי שלא
פרשו כ"כ צדדי נח על אלו עבירות
(ט) עושן עליהם וכן בעריות לפרש
עושן אלא אבר מן החי למה לי להדורי:
לזה ולזה נאמרה. כדמפרש לקמן
מדנשנית עובדת כוכבים וגילוי עריות
בסיני ואשכחן דלענש עובדי כוכבים
עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב
(דברים יח) לא ימנא בך מעביר צו

וצתו וגו' וצגלל התועבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל
התועבות האלה שמע מינה כי יחזיק קודשא בריך הוא תורה לישראל
לא שקלינהו להנך מצני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית
בסיני נאמר לישראל ולא לצני נח מסיני ואילך אע"ג דעד
סיני נאטו עליה מדלל הדך תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים וגילוי עריות
שלא לקדושה עמדו באיסורין אכל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו לצני נח הוא דאסיירי ולא לישראל ומשני ליכא
מידי לישראל שרי לעובדי כוכבים אסור שכשיאלו מכלל צני נח להתקדש יאלו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי
אמאי עובדת כוכבים הילכך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה צדדי נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמאינא נטלוה
מצני נח ממדת תורה ואילך: ואנו אין לנו. אזהרה צדדי נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: ואלינא דרבי יהודה. דלמר בפרק
גיד הנשה (חולין דף ק:) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו צני נח קודם מתן תורה ורצן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם
אלא שנכתב בתקומתו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העמיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה
לישראל נאמר ולא לשאר צני נח דהא צני ישראל כתיב (בראשית לז). והא דקאמר הכא דלמות העומדות באיסורין לצני נח לעולם הולך לשנותן
בסיני לאו משום דאי לא אזהרניהו הוא אמאינא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למיגמר
שהיו לא נאסרה אלא לישראל וצדוד שהיו צני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאמאינא עובדת כוכבים הוא גמריין להו: ואשכחן דאליענוש
עובדי כוכבים עלייהו. שבע אומות כדכתיב (דברים יח) לא ימנא בך מעביר צו וצתו באש: אדרבה מדלא נשנית בסיני אימא לצני נח נאמרה. לצני
יעקב צדוד שהיו צני נח נאסר להם ולא משצאו לכלל ישראל: והרי יפת תואר. שאסורה להם כדאמר לעיל (דף מ.) לא צני כיצוב נינהו. לא
נתנה ארץ לכבש כי אס לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיצוב: משום דלאו צני מחילה נינהו. שאף לישראל נאטו
על הגזל אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גזל צעיריהם שעובדין על מדתן רשחמנין הן ומוחלין על דבר קל אכל צני נח אמריס הם:

אלא האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ אמת קרוין אדם וקשה דצפ"ק
דכריתות (דף ו:) פטר סך משמן המשחה לעובד כוכבים
ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על צדד אדם לא יסך אמת קרוין אדם
מיהו מנינו למימר דטעמא משום דכל שישנו בסך ישנו צדדי יסך וכל שאינו
בסך אינו צדדי יסך וי"ס דגרסי' הכא

רבי ירמיה ור"ת מפרש דיש חילוק בין
אדם להאדם (כי אדם רצונו ע"ד
היתרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת
ה') מדע דלא מייתי בפרק הצא על
יצמתו (יצמות דף סא. וסס) מדכתיב
במצרים כל האדם והזהמה (שמות ט)
והא דקאמר הכא כהנים לויס וישראל'
לא נאמר הי"ק לא נאמר אדם דלישמתמ
כהנים לויס וישראלים וה"ר משולם
פ' דוקא גזי פורענות קורא אותם
אדם דלין ראוי לכתוב שם ישראל אכל
גזי האדם וחי צדס הי"ל למכתב
כהנים לויס וישראלים כמו שרגיל בכל
מקום כדכתיב (ויקרא כא) אמור אל
הכהנים (שם דף יח) ואל הלוים מדבר
(שמות יד) דבר אל בני ישראל והכי
איתא במדרש ויכולו מה אקוב לא
קצה אל שלא הזכיר שמו על פורענות
אדם כי יהיה צדוד צדוד נגע לרעת
כי תהיה צדדס ולא צדדסאל אלה
יעמדו לצדך את העם וגזי פורענות
אלה יעמדו על הקללה והא דפריך
התם מהנך קראי אף ע"ג דעובדי
כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך
שפיר כיון שמכנה גזי פורענות את
ישראל צדדס היכא דלא איירי אלא
בעובדי כוכבים לא היה לו לקריתו
אדם: אף דס מן החי. וליצנן
אבר מן החי וקשה דמנא דלעיל
(דף ט:) (דדרשי) ד"ל אבר מן החי
מאכל תאכל ולא מוקי האז קרא
אלא למשני שרשים כדנפקא לקמן
מי שדמו חלוק מצדו:

ורבנן ההוא אדם הקוה. בפרק
גיד הנשה (חולין קב.) מוקי
לה דאבר מן החי נוהג צין בטמאים צין
צטוהו' והכא דמוקיס לה לדם הקזה
כמ"ד התם (דף ק:) אינו נוהג אלא
צטוהו' צדדי צדדי נח. עובד
כוכבים שצדד לא שייך כאל דישראל
הזהירו לצדד:

ר"בא מידעם ד'ישראל שרי. צדדי
שהוא מצוה לישראל לא
אמריין הכי העובד כוכבים שצדד
חייב ולישראל מזהר אף על גב דצדדי
צצדד אין מצוה לישראל מ"מ יס עליו
מצות שצדד שצדד ועל העובדים
דעובד כוכבים חייב וישראל פטור
אע"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה
דאמריין בפרק צן סורר ומורה (לקמן
דף עב:) ילא ראשו אין נוגעין צו
דלין דוחין נפש מפני נפש קודם

שילא ראשו החי' פושטת ידה וחתכתו לצדדים ומוציאה כדי להליל את
אמו וכה"ג צעובד כוכבים אסור כיון שהזהירו על העובדים וי"ל דהא
נמי צדדסאל מזהר כדי להליל ואפשר דאפילו צעובד כוכבים שרי:
והא

אמאי נאטו עליה מדלל הדך תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים וגילוי עריות דאשכחן דלענש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל
שלא לקדושה עמדו באיסורין אכל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו לצני נח הוא דאסיירי ולא לישראל ומשני ליכא
מידי לישראל שרי לעובדי כוכבים אסור שכשיאלו מכלל צני נח להתקדש יאלו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי
אמאי עובדת כוכבים הילכך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה צדדי נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוא אמאינא נטלוה
מצני נח ממדת תורה ואילך: ואנו אין לנו. אזהרה צדדי נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: ואלינא דרבי יהודה. דלמר בפרק
גיד הנשה (חולין דף ק:) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו צני נח קודם מתן תורה ורצן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם
אלא שנכתב בתקומתו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העמיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה
לישראל נאמר ולא לשאר צני נח דהא צני ישראל כתיב (בראשית לז). והא דקאמר הכא דלמות העומדות באיסורין לצני נח לעולם הולך לשנותן
בסיני לאו משום דאי לא אזהרניהו הוא אמאינא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למיגמר
שהיו לא נאסרה אלא לישראל וצדוד שהיו צני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאמאינא עובדת כוכבים הוא גמריין להו: ואשכחן דאליענוש
עובדי כוכבים עלייהו. שבע אומות כדכתיב (דברים יח) לא ימנא בך מעביר צו וצתו באש: אדרבה מדלא נשנית בסיני אימא לצני נח נאמרה. לצני
יעקב צדוד שהיו צני נח נאסר להם ולא משצאו לכלל ישראל: והרי יפת תואר. שאסורה להם כדאמר לעיל (דף מ.) לא צני כיצוב נינהו. לא
נתנה ארץ לכבש כי אס לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיצוב: משום דלאו צני מחילה נינהו. שאף לישראל נאטו
על הגזל אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גזל צעיריהם שעובדין על מדתן רשחמנין הן ומוחלין על דבר קל אכל צני נח אמריס הם:

והרי